

ÁMÁN ILDIKÓ*

Jogász doktorok *sub auspiciis Regis* avatása a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen 1896 és 1915 között

Bevezetés

A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen 1896 és 1919 között 28 személyt avattak *sub auspiciis* doktorrá, ezek közül 19 jogszigorlót,¹ mint állam- vagy jogtudományi doktort.² Ezen adat jól érzékelteti a jogászképzés dominanciáját a Ferenc József Tudományegyetemen. Érthető, hiszen évente közel 100 joghallgató, sőt az 1905/6-i tanévben több mint 500 jogász kapta meg a jogi diplomáját ezen oktatási intézményben.

Magyarországon az első ilyen jellegű avatás (*sub auspiciis Imperatoris*) 1805-ben zajlott, amikor is Eötvös Ignácot, Loránd nagypapját jogász doktorrá avatta I. Ferenc osztrák császár és magyar király nevében Széchényi Ferenc.³ Ezen intézmény továbbfejlesztése egyéb-

* PhD hallgató, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola.

¹ A Budapesti Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán ugyanezen időintervallumban összesen 30 főt avattak kitüntetéses doktorrá. ECKHART Ferenc: *A Jog- és Államtudományi Kar története 1667–1935*. Budapest, 1936. 680.

² A jog- és az államtudományi doktori címek pontos jelentését a latin elnevezésük alapján jobban meg lehet érteni: a jogtudományi doktor a jogtudományokból képzést szerzett jogász volt, mert ebből államvizsgázott és ezáltal kapta meg a *doctor iuris* címet. Az államtudományi doktor a *doctor politicus*, mai értelemben az államigazgatásból szerzett doktori titulust. Mindezt az 1874. február 5-én kelt rendeletével szabályozta a vallás- és közoktatási miniszter, amely alapján egy jogtudományi és egy államtudományi államvizsgálat (vizsga) létezett, amelyek közti választást a joghallgatóra bízta. A jogtudományi államvizsgatárgyak: magyar magánjog, polgári törvénykezés, büntetőjog és eljárási jog, kereskedelmi és váltójog; az államtudományi államvizsgatárgyak: politika, pénzügytudomány, statisztika, magyar közigazgatási jog, pénzügyi jog, egyházjog voltak. Továbbá a jogtudományi doktorátushoz három, az államtudományi doktorátushoz két szigorlat volt szükséges. Nem volt ritkaság az *utriusque doctori* titlussal rendelkezés, azaz a jogi és az államtudományi doktori címmel egyaránt bírók köre viszonylag tág volt. LADÁNYI Andor: *Tűreklések, kísérletek a jogászképzés reformjára 1890–1944*. Jogtörténeti értekezések 34. Gondolat Kiadó, Budapest, 2007. 10-11.

³ HAMZA Gábor – HOFFMAN István: A kitüntetéses doktorrá avatás előzményei és mai helyzete a magyar és az osztrák jogászképzésben. In: Csányi Vilmos (szerk.): *Magyar Tudomány* CLXXV. évf., 12. (2014) 849-85.; Az ilyen jellegű avatások többnyire az apának szóltak, és nem a gyermekének, akit valójában avattak. záróvizsgálata is különleges volt, hiszen Brunswick József tárnokmester is jelen volt rajta, ugyanis a *sub auspiciis* kezdetben nem az avatás, hanem a záróvizsgán való részvételt jelentette. ECKHART, 1936. 175., 239.

ként Mária Teréziához volt köthető, aki a meglévőt kiterjesztette a jogászképzésre, majd pár évtizeddel később I. Ferenc a jogi kar számára tette kizárólagossá.⁴

Valamennyi kitüntetéses doktori avatás közös jellemzője, hogy az uralkodónak⁵ vagy valamelyik képviselőjének jelenlétében került rá sor, hiszen a neve is ezt hordozta magában: *sub auspiciis*, azaz a felügyelete alatt, jelenlétében. Az ünnepélyes keretek között tartott avatásokon – amelyek egyben az egyetemi tanács ülései is voltak – 1867 után legtöbbször a kultuszminiszter vagy az államtitkára elnökölt és mondott beszédet,⁶ akiket ténylegesen az uralkodóhoz méltón kezelték.⁷

A legfontosabb formai eleme az aranyékszer volt, amelyet az avatott a király képviselőjétől vehetett át. Eötvös Ignác még aranyláncot kapott, utána az első világháború végéig aranygyűrűt⁸ vehettek át a kitüntetettek.⁹ A külső oldalán Ferenc József monogramja, a belsőn az avatott neve és az avatás dátuma volt megtalálható.¹⁰

Az avatás menete

Az avatási szertartásnak szigorú rendje volt, amelyet az adott egyetem magának alakított ki, mindezek az avatási ünnepségről készült jegyzőkönyvekből tudhatók meg.

Elsőként a rektor vonult be a díszöltözékében, a talárban az egyetem díszjelvényeit viselve, előtte vonult a szintén díszöltözötű rektori pedellus, aki hozta a rektori jogart. Őket követte az egyetem tanácsjegyzője. Utánuk a prorektor, a kari dékánok, illetve a prodékánok következtek talárban, hivatali jelvényeikkel ellátva.¹¹ A felavatandó frakkban és kesztyűben a helyszínen várta a tanács bevonulását. Mindezek után a rektor megnyitotta az ünnepi ülést, üdvözölte a megjelenteket, kiemelten az avatandót, és felkérte a jelölt karának dékánját, hogy ismertesse a hallgató életútját, illetve az egyéb adminisztratív információkat. Ezt követően a rektor felkérte a prorektorokból és a kari dékánokból álló küldöttséget, hogy értesítse az ünnepi ülés megnyitásáról a király képviselőjét, és ő csak ekkor lépett be a díszterembe. A rektor felszólította a jelöltet, hogy ismertesse tudori értekezését.¹²

Ezek után következett a tényleges avatás: a hallgató ismételt előterjesztette a felavatása iránti kérelmét, melyet a rektor elfogadott és felhívta a jelöltet fogadalomtételre, amelynek elhangzása után a kari dékán a jelöltet doktorrá avatta, akit az egyetemi tanács tagjai „doktorrá fogadom” szavakkal és kéznyújtással illetek. Az ifjú doktor köszönetnyilvánítása után a rektor átnyújtotta részére az oklevelet és felszólította, hogy járuljon a király képviselője elé, aki az ünnepi beszéde keretében adta át a doktori gyűrűt. A doktor válaszában megköszönte a gyűrűt és kérte köszönetének a tolmácsolását az uralkodó felé. Ezt követően a rektor köszönte meg a királyi képviselő közreműködését és további jókívánásokkal

⁴ KÁNTOR Sándorné: A debreceni kitüntetéses doktoravatások története (1912–2012). *Gerundium* IV. évf., 1–2 (2013) 110.

⁵ Egyedül Debrecenben vett részt a király, IV. Károly 1917 novemberében. *AZ EST* VIII. évf., 1917. november 16. 283. sz. 6.

⁶ HAMZA – HOFFMAN, 2014. 850–851.

⁷ POLYÁK Petra: *Kitüntetéses doktoravatások az Erzsébet Tudományegyetemen (1914–1950) – 1. Sub auspiciis Gubernatoris promotio: feltételek és jelöltek*. Pécs, 2014. <http://leveltar.pte.hu/content/kitunteteses-doktoravatások> (2017. 02. 23.) (továbbiakban: POLYÁK, 2014a)

⁸ KÁNTOR, 2013. 111.

⁹ HAMZA – HOFFMAN, 2014. 851.

¹⁰ A gyűrű fején körben 14 nagyobb briliáns volt, közepén a király nevének kezdőbetűi s felettük a királyi korona apró gyémántokból kirakva. KÁNTOR, 2013. 113.

¹¹ MAGYAR POLGÁR, XXVI. évf., 1903. december 14. 279. sz. 5.

¹² A tudori értekezés tartalmilag a mai szakdolgozattal lehetett egyenértékű. LADÁNYI, 2007. 10.

kísérve bezárta az ünnepi ülést. Az esemény tovább folytatódott a Vigadó dísztermében, ahol a prominens meghívottak a frissen avatott doktor díszbédjén vettek részt.¹³

Az avatottak neve minden esetben megtalálható volt a Budapesti Közlönyben és a Budapesti Hírlapban, mindennek az oka abban keresendő, hogy bár nem ilyen céllal, de 1885-ben a 46.299. számú rendeletében a vallás- és közoktatási miniszter elrendelte, hogy a kitüntetéssel végzett állami jogakadémiai és egyetemi joghallgatók névsorát tegyék közzé, ezzel is serkentve az ifjúságot a tanulásra.¹⁴

Jogszabályi háttér

A Budapesti Közlöny 1893. évi július 20-i számában Csáky Albin közoktatási miniszter kihirdette, hogy az uralkodó, Ferenc József engedélyezte a *sub auspiciis* avatás intézményének a felújítását.¹⁵ A kar indítványára az egyetem tanácsa tehetett javaslatot a vallás- és közoktatásügyi miniszternek.¹⁶ A budapesti egyetem összes karainak hallgatói közül legfeljebb kettő, a kolozsvári egyetem hallgatói közül pedig egy személy volt javasolható, továbbá kizárólag az erkölcsileg teljesen kifogástalan doktorjelöltek voltak figyelembe veendő, akik mind a gimnáziumi, mind az egyetemi tanulmányaikat általában jeles eredménnyel teljesítették és a doktori fokozat elnyeréséhez szükséges összes szigorlataikat is kitüntetéssel tették le.¹⁷ Azonban egyenlőség esetén előnyben részesült az a pályázó, akinek az apja a „*haza körüli szolgálataival érdemeket szerzett*.”¹⁸ E rendelet az 1893/4. tanévtől lépett életbe.¹⁹

Kolozsvári Bálint avatása²⁰

A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen az első jogi és a második egyetemi²¹ *sub auspiciis Regis* avatás Kolozsvári Bálinté volt, aki mint ismert, később az egyetem Szegedre költözésének az időszakában volt a rektor.

¹³ POLYÁK Petra: *Kitüntetéses doktoravatások az Erzsébet Tudományegyetemen (1914-1950) – 2. Sub auspiciis Gubernatoris promotio: az avatás*. Pécs, 2014. <http://leveltar.pte.hu/content/kitunteteses-doktoravatasok2> (2017. 02. 23.) (továbbiakban: POLYÁK, 2014b)

¹⁴ MAGYARORSZÁGI RENDELETEK TÁRA 1885, Budapest, 1885. 355.

¹⁵ BUDAPESTI KÖZLÖNY, XXVII. évf., 1893. július 20. 164. sz.; 1. 28.418./1893. számú kultuszminiszteri szabályrendelet.

¹⁶ BUDAPESTI HÍRLAP, XXIII. évf., 1903. december 28. 356. sz. 6.

¹⁷ Véleményem szerint e kikötés engedett mozgásteret mind a minisztérium, mind az egyetemek részére, hiszen nem követelte meg minden esetben a kitűnő átlagot, hanem mérlegelési hatáskört biztosított az érintetteknek. Az egyetemek gyakran megpróbálták „*rugalmasan*” értelmezni a rendeleti szabályokat. „*Az általában kifejezést a karok gyakran úgy értelmezték, hogy a gimnáziumi osztályzatok túlnyomó része, de nem feltétlenül az összes legyen jeles.*” Ennek következtében a közoktatási miniszter 1934-ben úgy határozott, hogy az „*általában*” kifejezést értelmezi, és pedig, hogy a jelöltnek a gimnázium valamennyi osztályában valamennyi tantárgyból jeles eredménnyel kell rendelkeznie, „*esetleg az ének és torna kivételével.*” POLYÁK, 2014a.

¹⁸ Szubjektív elemet is beemeltek az elbírálási szempontok közé. Megítélésem szerint egyenlő körülmény nincsen egyetlen hallgató között sem, hiszen tanulmányaikban, még ha az érdemjegyek azonosságot is mutatnak, akkor is van eltérés: több feladatot vállal tudósként, kreatívabb, gyorsabb – jobb problémamegoldó, dogmatikusabb. Ezek, ha nem is tűnnek objektívebbnek, mint az atyai tevékenységek alapján való rangsorolás, de tényadatok alapján rangsoroltak volna. Ezáltal a szülő státusza is befolyásolhatta egy-egy gyermek kitüntetéses avatását, amelyet később megfigyelhetünk. Nem volt szerencsés ezen elem feltüntetése a szabályozásban, amelyet a *sub auspiciis Gubernatoris* avatásnál ki is vettek.

¹⁹ HIVATALOS KÖZLÖNY, I. évf., 1893. augusztus 1. 15. sz. 1-2.; 1893. évi július hó 18-án kelt 28.418 sz. vallás- és közoktatási miniszteri rendelet.

²⁰ KOLOZS MEGYEI ÁLLAMI LEVÉLTÁR, KOLOZSVÁRI FERENC JÓZSEF TUDOMÁNYEGYETEM IKTATOTT REKTORI IRATAL. 315 fond, 27. doboz, 568–1896/7.

A források hiányában és tekintettel arra, hogy az avatási eljárás mindene esetben ugyanazon forgatókönyv alapján folyt, ezért Kolosváry Bálintét emelem ki, és a későbbi avatottakra kizárólag utaló jelleggel térek ki.

Kolosváry Bálint²² jogdoktorrá való *sub auspiciis Regis* felavatását az 1896. évi december 23-án kelt döntésével engedélyezte az uralkodó, azonban nem a vonatkozó tanévre, hanem az 1895/6-os tanévre vonatkozóan. Az uralkodó képviselőjére Zsilinszky Mihályt, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium államtitkárát jelölték ki.²³

Az avatásra való felterjesztése a hallgatónak vagy saját kérésre, vagy közvetlenül kari hatáskörben történt, azonban végső esetben mindig maga a kar döntötte el, hogy felterjeszti-e a minisztériumhoz a hallgatót vagy nem. Ha igen, akkor választhattak, hogy pártolónyilatkozattal vagy anélkül teszik ezt meg; az előbbi esetében a kar teljes támogatásáról tett tanúbizonyosságot, és azt szívélyesebben fogadta a minisztérium. Azonban maga az uralkodó döntött az avatottakról, a miniszter javaslatára, így megtörténhetett, hogy a kari támogatás nélkül fogadta el valakinek az avatási kérelmét.

Kolosváry Bálint is maga kérte az avatásának a lefolytatását és az erről szóló dokumentumot 1896. október 12-én nyújtotta be, mindehhez 22 darabból álló mellékletet csatolt, majd október 15-én pótkérvényben tájékoztatta a kart – tekintettel arra, hogy a felhívás nem tartalmazta a tutori értekezése csatolását –, hogy szíveskedjenek a pályamunkáját elfogadni értekezés gyanánt, amelynek címe: *A magyar hozomány*; mindezt meg is tette a kari tanács. A hiány oka abban keresendő, hogy az egyetemi szabályzat kifejezetten nem tartalmazta a tutori értekezés csatolásának a kötelezettségét. Azonban jelezték számára, hogy amint a tulajdonképpeni értekezése is készen van, azt utólagosan nyújtsa be, amelyet később meg is tett. Az október 15-én tartott rendkívüli tanácsülésen a kar támogatata és felterjesztésre ajánlotta a jelöltet, és további intézkedésre átadta a kérelmet az egyetemi tanácsnak. A jelölt az egyetemi pályaműveivel négyszer nyert különböző elismerést: szorgalmi-, hely- és pályadíjat, legutóbbi művéről a szakma is elismeréssel nyilatkozott, amelyet 80 fo-

²¹ A Kolozsvári Tudományegyetemen Filep Gyula orvosjelöltet, Perédi József tanár rokonát *sub auspiciis Regis* avatták fel. Az ünnepély rendkívülségét emelte az a körülmény, hogy a kolozsvári egyetemen ez volt az első ilyen jellegű avatás. PÉTERFI Dénes – KOVÁCS János (szerk.): *Keresztény Magyarok*. XXXI. kötet, Kolozsvár, 1896. 113.

²² Beiratkozási íve alapján az első féléves tantárgyai: Óváry Kelemen: Egyetemes európai jogtörténet, Magyar jogtörténet; Farkas Lajos: A római jog történelme, A római büntetőjog alapjai; Werner Rezső: Bevezetés a jog- és politikatudományba; Kiss Mór: Római család és öröklési jog; Szádeczky Lajos: Magyarország Szt. Istvántól az aranybullaig; Graf Jakab: Francia nyelv gyakorlottak számára. A második szemeszterben folytatta korábbi tanulmányait Óvárynál és Farkasnál, azonban felvette Óvárynál a városok történetét a középkorban; Kiss Mór: Pandekta jog; Márki Sándor: A legújabb kor története az Észak-Amerikai Egyesült Államokban; Szádeczky Lajos: Oklevéltani gyakorlatok; Gráf Jakab: Francia nyelv. Az 1893/4-i tanév második felében már rendelkezett 300 forint állami ösztöndíjjal, az általa ekkor felvett kurzusok: Kolosváry Sándor: Magyar Magánjog; Lindner Gusztáv: Magyar közigazgatási jog; Werner Rezső: Bölcsészeti jogtudomány, Nemzetközi jog a mai érvényében, Piszatory Mór: Nemzetgazdaságtan, Pénzügytan; Kovács János: Angol nyelvtan. Az 1894/5-es tanév első szemeszterében szintén 300 forint volt ösztöndíja és felvett tantárgyai: Kolosváry Sándor: Bányajog; Lindner Gusztáv: Magyar közigazgatási jog, Magyar pénzügyi jog; Csíky Viktor: Egyházjog; Kuncz Ignác: Alkotmány politikája, Platon és Arisztotelész állam-bölcsélete; Vályi Gábor: Elméleti és általános összehasonlító statisztika; Kovács János: Angol nyelvtan. A második félévben: Csíky Viktor: Egyházjog, Hűbérjog; Kuncz Ignác: Kormányzati politika; Kiss Mór: A possesszió tanának múltja, jelene, jövője; Lindner Gusztáv: Az anyakönyvek vezetése a magyar államban és a többi kultúrállamban; Vályi Gábor: Magyarország statisztikája, Közművelődési statisztikáinkról; Kenyeres Bálint: Törvényszéki orvostan; Graf Jakab: Francia nyelv; Kolosváry Sándor: Öröklés jogunk több elvei. Az 1895/6. tanév második szemeszterében: Haller Károly: Ausztriai magánjog; Jancsó György: Magyar polgári törvénykezési jog; Klupathy Antal: Váltó- és kereskedelmi jog; Lukács Adolf: Magyar büntetőjog; Vermes Lajos: Vívás. KMÁL KFJTR JOGHALLGATÓK SZÁRMAZÁSI ÍVE: 485., 487., 491., 493., 495., 499. kötet.

²³ BP. KÖZLÖNY, XXXI. évf., 1897. január 8. 5. sz. 1.; HIV. KÖZLÖNY, V. évf., 1897. január 15. 2. sz. 29.

rintos díjjal jutalmaztak. Illetve 1893 májusától folyamatosan hallgatói és egyéb utazási ösztöndíjakban részesült a kiemelkedő tanulmányaira tekintettel.²⁴

A kar az 1895/6-os tanévre vonatkozóan terjesztette fel Kolosváryt, hiszen a megelőző évben nem volt jelöltjük, aki megfelelt volna a feltételeknek. A jelöléseket kizárólag a tanév végén vagy a következő tanév elején tehették meg, azonban a naptári év végén nem volt lehetséges, kizárólag kivételesen.

A kandidált az evangélikus református kollégium főgimnáziumában tanult 1884-től 1892-ig, 1892. június 22-én állították ki az érettségi bizonyítványát, ahol minden tantárgyból mindvégig, illetve az érettségije is jeles volt. Az egyetemi tanulmányai során az Állam- és Jogtudományi Karon az 1892/3. tanévtől az 1895/6. tanévvel bezárólag mindvégig nagy szorgalmat tanúsított, ezt mutatták a jeles kollokvium vizsgák és az erkölcsileg kifogástalan magatartása.

Az egyetemi tanács 1896. október 31-én rendes ülés keretében tárgyalta a kérdést, és egyhangúan a jelölt *sub auspiciis* felavatásának a felterjesztéséről döntött visszamenőlegesen a múlt tanévre vonatkozóan, mindezt 1896. november 11-én terjesztették fel az uralkodóhoz. A kérelem során tisztában voltak azzal, hogy az utolsó szigorlatát október 6-án tette le és a tutori értekezése is hiányzott, így csak az aktuális évre lehetett volna jelölni Kolosváryt, éppen ezért kértek különös kegyet az uralkodótól.²⁵

A sajtó is beszámolt az avatásról és annak előzményeiről: Zsilinszky Mihály²⁶ államtitkárnak, a király képviselőjének jelenlétében 1897. március 21-én²⁷ Kolozsvárott avatták doktorrá *sub auspiciis Regis*.²⁸ Az államtitkár már előtte való nap éjjel Kolozsvárra érkezett, a fogadására Kolosváry Sándor, Kiss Mór, Klupathy Antal, Lindner Gusztáv és Lukács Adolf professzorokat jelölte ki a rektor. Az ünnep a *Vigadó* dísztermében zajlott hatalmas tömeg előtt. Ezen eseményre a termet teljes nemzeti díszbe öltöztették, az uralkodó képe és a főbb címerek is kihelyezésre kerültek, amelynek berendezéséről a kijelölt rektori bizottság intézkedett. Az eseményen jelen volt a város és a vármegye notabilitása, a polgári és a katonai hatóságok vezetői, az egyetemi tanárok és maga az egyetemi fiatalság is. Az avatás a fentebb felvázolt rendben zajlott. Kolosváry Bálint is előadta értekezését, amelyet a házassági közszerzeményről írt,²⁹ ezután következett az eskütétel és a dékáni doktorrá avatás. Az államtitkárt örömmel töltötte el, hogy ez az avatás már a második volt a Kolozsvári Tudományegyetem életében, és hálával gondolt a királyra, aki atyai gondoskodással jutalmazta meg a

²⁴ Az összes kollokviuma és szigorlata tekintetében kitűnően teljesített, azonban a pályamunkát illetően nem jelölték meg, hogy milyen minősítéssel került elfogadásra, kizárólag a méltatását tartalmazta az irat, de mivel *sub auspiciis* terjesztették fel, így kitüntetéses minősítést érdemelt. Ha jelen évre kérte volna az avatását, akkor a tanács javasolta volna, hogy várják meg az év végét, mivel azonban az 1895/6-os tanévre kérte, amire más javaslat nem érkezett be, ezért támogatták a kérését. A gyakorlat szerint, ha a tanács méltónak és megfelelőnek találta a jelölt kérvényét, akkor támogatással látta el, ha nem, akkor nem terjesztették fel, és vártak a következő jelöltre a vonatkozó tanévben. Előadói vélemény, in: KMÁL KFJTR. 26. doboz, 182–1896/7, 72. sz. határozat.

²⁵ A visszamenőleges felterjesztés tilalmával tisztában voltak, ennek ellenére kérték az uralkodót, hogy engedjen kivételt tekintettel arra, hogy általában jeles és végig dicséretes erkölcsi magatartást tanúsított Kolosváry. KMÁL KFJTR. 26. doboz, 182–1896/7.

²⁶ A miniszterrel való levelezésről kiderült, hogy Zsilinszky Mihály január 23. és 25. között szerette volna az avatást, azonban az előkészületek elhúzódnása és Kolosváry Bálint berlini tanulmányi tartózkodása okán a rektor március végét vagy április elejét javasolta. KMÁL KFJTR. 27. doboz, 567–1896/7.

²⁷ KMÁL KFJTR. 27. doboz, 567–1896/7.

²⁸ BP. HÍRLAP, XVII. évf., 1897. március 16. 75. sz. 8.

²⁹ A pontosabb odaítélhetőség kedvéért a pályamunkáján túlterjedően külön doktori értekezést is benyújtott, amelyet már a közszerzemény témájában írt. KMÁL KFJTR. 26. doboz, 182–1896/7, 72. sz. határozat.

szorgalmas tanulás érdemét. Az esemény zárásaként a bankettnek a New York Szálló adott otthont, ahol az államtitkár megszállt.³⁰

További avatottak

Bár felsorolás jelleggel, röviden ismertetem a további jogi kari *sub auspiciis Regis* avatottakat is 1897 és 1919 között. A második ifjabb Ferenc József volt.³¹ Az avatása 1898. február 14-én szintén a Vigadó dísztermében zajlott, ahol az unitárius egyházkerület feje és a felavatandó édesapja is jelen volt, rajta kívül Szász Domokos református püspök, Fekete Gábor királyi táblai elnök, Svacsina Géza polgármester-helyettes is tiszteletét tette. A jelölt doktori tézisének a témája a büntetések feltételes elengedéséről szólt, amelyet a szokásnak megfelelően az avatás során röviden felvázolt.³²

Szinte mindegyik évben volt ilyen avatás, eszerint a következő avatott a későbbi kiemelkedő közigazgatási jogász professzorunk, (idősebb) Boér Elek volt. 1898. november 8-án az uralkodó kivételesen engedélyezte, hogy a kolozsvári tudományegyetemen két személyt avassanak fel kitüntetéssel, köztük az egyik Boér Elek³³ államtudományi doktorjelölt volt az 1897/8-as tanévre vonatkozóan.³⁴ Az avatásra 1898. november 15-én került sor, azonban mindezt viták és levelezések előzték meg, különösen az államtitkárral az időpont tekintetében, ugyanis az elfoglaltsága okán az időpont kijelölése nehézkes volt.³⁵ Az avatáson Boér tiszteletbeli főszolgabíróvá is kinevezték Kis-Küküllő vármegyébe.³⁶

A negyedik avatott Flórián Károly volt, akinek az államtudományi avatását 1900 szeptemberében engedélyezték.³⁷ Az ünnepi ülés jegyzőkönyve alapján (1900. november 29.) a rektor nem vett részt az eseményen, hanem a prorektor Fabinyi Rudolf volt az elnök, és a

³⁰ BP. HÍRLAP, XVII. évf., 1897. március 22. 81. sz. 4.

³¹ A jogi kari hallgatói nyilvántartás alapján: 1892/3. tanévben kezdte a tanulmányait, apja unitárius püspök volt Kolozsvárott. Ott is született, továbbá a Kolozsvári Unitárius főgimnáziumban érettségizett. Első, második és harmadik évben a tantárgyai a kötelezők órák tekintetében ugyanazok, mint Kolosvárynak, valamint az első szemeszterben felvette: Kovács János: Fordítások a klasszikus írók műveiből; a negyedik félévben: Márki Sándor: a legújabb kor története; az ötödik szemeszterben: Haller Károly: Ausztriai magánjog; Jancsó György: Magyar polgári törvénykezési jog, Telekkönyvi rendtartás; Klupathy Antal: Kereskedelmi és váltójog; Lukács Adolf: Büntetőjog; Pisztor Mór: A merkantilisták, ökonomisták és Smith Ádám tanainak ismerete. Hatodik szemeszterben Haller, Klupathy, Jancsó kurzusait folytatta és Klupathy Antal: Gyakorlatok a váltójog köréből; Lukács Adolf: Magyar büntetőjog, Büntetőeljárás jog. KMÁL KFJTR JOGHALLGATÓK SZÁRMAZÁSI ÍVE: 485., 487., 491., 493., 495. kötet; BP. KÖZLÖNY, XXXI. évf., 1897. szeptember 28. 222. sz. 1.; HIV. KÖZLÖNY, V. évf., 1897. október 1. 19. sz. 390.

³² KOLOZSVÁRI EGYETEM LAPOK, I. évf., 1897. november 15. 4. sz. 60-62.

³³ Édesapja Boér Dénes tordai alszámvevő, majd megyei tisztviselő volt. Csapón született 1872. november 26-án református családban. Az egyetemi tanulmányait az 1892. június 22-én kiállított evangélikus református főgimnáziumi érettségije alapján kezdte meg. Feltehetőleg Kolosváry Bálint évfolyamtársa vagy osztálytársa volt a gimnáziumban, első, második- és harmadévből az egyetemen ugyanazon órákat vette fel, mint Kolosváry és Ferencz. Az 1895/6. tanév második szemeszterében hallgatta még: Kuncz Ignác: Kormányzati politika, Grotius; Vermes Lajos: Önkormányzat és viszonyai. KMÁL KFJTR JOGHALLGATÓK SZÁRMAZÁSI ÍVE: 485., 487., 491., 499. kötet.

³⁴ BP. KÖZLÖNY, XXXI. évf., 1897. november 15. 263. sz. 1.; HIV. KÖZLÖNY, V. évf., 1898. december 1. 23. sz. 483.

³⁵ Az egyetemi tanácsi jegyzőkönyv IV. és V. rendkívüli ülései alapján az avatás napjának november 20-át javasolta az egyetem, azonban az államtitkár válasza alapján november 28-át tűzték ki időpontnak. KMÁL KFJTR. 29. doboz, 336-1898/9.

³⁶ BUDAPESTI HÍRLAP, XVIII. évf., 1898. december 7. 388. sz. 12.

³⁷ BP. HÍRLAP, XX. évf., 1900. október 25. 293. sz. 6.; uo. XX. évf., 1900. november 5. 304. sz. 3.; KMÁL KFJTR. 31. doboz, 441-1900/01.

helyettes prorektor Brandt József látta el a prorektori feladatokat. Flórián a tudori értekezését „*A magántulajdon és a Marx-féle szocializmus*” címmel írta meg.³⁸

A következő személy Kiss Géza, a Debreceni Tudományegyetem későbbi római jogász professzora, jogi kari dékánja, majd rektora volt, akinek *sub auspiciis* jogtudorrá való avatásához 1903. november 1-jén járult hozzá az uralkodó.³⁹ Pisztory Mór jogi kari dékán az avatandó üdvözlése során kiemelte, hogy a tudor elemitől kezdve kitűnő volt. A szokásoknak megfelelően Kiss Géza felolvasott részleteket a haszonbérekről szóló értekezéséből. Délután az egyetemi ifjúság bankettet rendezett a fölvatott tiszteletére, ahol az első pohárköszöntőt Zsilinszky Mihály államtitkár mondta, majd Apáthy István rektor és Pisztory Mór dékán az államtitkárt üdvözölte, végül Kiss Géza a tanári karra, és Kiss Mór egyetemi tanár, az új doktor édesapja a közoktatásügyi miniszterre mondott pohárköszöntőt.⁴⁰

Az 1905. január 27-án kelt uralkodói hozzájárulással Pordea Gyulát rendelték a jogtudományok *sub auspiciis* doktorává felavatni.⁴¹ A Budapesti Hírlap is beszámolt az eseményről, tekintettel annak kiemelt voltára: „*Kiváló jelentőséget adott az ünnepnek az a körülmény, hogy a fölvatott ifjú oláh nemzetiségű. Pordea Gyula már államtudományból kapott doktori oklevelet Győrött és most a jogi tudományból szerzett doktorátust.*” A királyt ismételten Zsilinszky Mihály államtitkár képviselte, aki beszédével a jelenlevő románságra nagy hatást tett: „*Ezen ünnepies pillanatban legyen elég csak két nagy tanulságot levonni, a magyar és nem magyar ajkú tanulók számára egyaránt. Az első tanulság az, hogy hazánkban nyelv és valláskülönbség nélkül minden egyes ifjú kívívhatja társainak és előljáróinak szeretetét és becsülését egyéni érdemei által. A másik tanulság pedig az, hogy a mi soknyelvű hazánkban nyelv és valláskülönbség nélkül mindenkiből bü és honszerető polgár lehet, ha minden körülmények között teljesíti hazafias kötelességét.*” Továbbá az eseményen megjelent Pordea apja is, aki a szamosújvári görög-katolikus püspök titkára és kollégiumi tanár volt.⁴²

A hetedik és nyolcadik avatottakat: Kovács Gábor jogtudort államtudományi doktorrá, Ausch Jenőt pedig jogtudományi doktorrá avatták fel, amelyről 1906. február 21-én döntött az uralkodó.⁴³ A kolozsvári hallgatóság gróf Apponyi Albert kultuszminiszter megjelenését kérte az április 24-i ünnepségre, tekintettel arra, hogy korábban erre ígéretet tett a szakminiszter, azonban mindaddig nem került rá sor.⁴⁴ Végül Molnár Viktor államtitkár képviselte a királyt, aki beszédében kiemelte, hogy az uralkodói kegy általában a tudományos élet alkonyán mutatkozik meg, hiszen a „*gazdag*” múltat koronázza, addig az avatottak esetében a pálya kezdetén megszerzik ezen kegyet, éppen ezért komoly kötelezettséget vettek a vállukra.⁴⁵

³⁸ KMÁL KEJTR. 31. doboz, 592–1900/01.

³⁹ BP. KÖZLÖNY, XXXVII. évf., 1903. november 15. 263. sz. 1.; HIV. KÖZLÖNY, XI. évf., 1903. december 1. 25. sz. 518.; 1903. november 31-én az I. rendkívüli ülés: KMÁL KEJTR. 36. doboz, 45–1898/9.; BP. HÍRLAP, XXIII. évf., 1903. november 16. 315. sz. 5.; Jelen voltak: Beldi Ákos főispán, Szvacsina Géza királyi tanácsos és polgármester, Bíró Béla pápai praelatus, Ferencz József unitárius püspök, Fekete Gábor királyi táblai elnök. MAGYAR POLGÁR, XXVI. évf., 1903. december 14. 279. sz. 5.; MAGYAR POLGÁR, XXVI. évf., 1903. december 14. 279. sz. 4-6.

⁴⁰ BP. HÍRLAP, XXIII. évf., 1903. december 15. 344. sz. 9.; VASÁRNAPI ÚJSÁG, L. évf., 1903. december 27. 52. sz. 875.

⁴¹ BP. KÖZLÖNY, XXXIX. évf., 1905. február 9. 32. sz. 1.; HIV. KÖZLÖNY, XIII. évf., 1905. február 15. 5. sz. 52.

⁴² BP. HÍRLAP, XXV. évf., 1905. március 12. 71. sz. 11.

⁴³ BP. KÖZLÖNY, XL. évf., 1906. március 3. 52. sz. 1.; HIV. KÖZLÖNY, XIV. évf., 1906. március 15. 6. sz. 117.; BP. HÍRLAP, XXVI. évf., 1906. március 4. 62. sz. 10.

⁴⁴ BP. HÍRLAP, XXVI. évf., 1906. április 20. 108. sz. 10.

⁴⁵ BP. HÍRLAP, XXVI. évf., 1906. április 22. 110. sz. 12.; Uo. 1906. április 25. 113. sz. 10.

A kiemelkedő Kuncz család egyik sarja, Kuncz Ödön volt az 1905/06. tanév jogi doktorrá avatottja, amit 1906. december 6-án rendeltek el.⁴⁶ A hallgatóság korábbi kérésének ekkor tett eleget Apponyi Albert gróf és 1907. március 4-én megjelent az avatáson, ahol is a tudor felolvasta az értekezését, amely az állam céljáról szólt.⁴⁷ Valójában e rendezvény egy kétnapos eseménysorozat része volt,⁴⁸ ezen okból az ünnepélyes bankett és a további köszöntők elmaradtak, helyette a miniszter tiszteletére a New York Szállodában tartottak ebédet,⁴⁹ majd az egyetemi épületeket látogatta meg.⁵⁰ Nem kizárólag a hallgatóság miatt utazott Kolozsvárra Apponyi, hanem az egyetemi építési munkálatok megtekintése céljából, amelyet a Moldován Gergely egyetemi rektor által kiadott program is felvázolt.⁵¹

A következők között volt a későbbi Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának kiemelkedő nemzetközi jogász professzora, Buza László, akit Hegyemegi Kiss Pállal az 1907/8. tanévre és Hory Endrével az 1906/7. tanévre közösen avattak fel.⁵² E végett Buza László kinevezése a sárospataki jogi líceumban késett, azonban a helyzetet gyorsan orvosolták átmeneti időre, amíg Buza át nem veszi a diplomáját.⁵³ 1909. január 27-én történt az esemény Molnár Viktor államtitkár jelenlétében. Ezúttal kivételesen egyszerre három jogász lett *sub auspiciis Regis* felavatva, amely egyedi esetnek számított. További különlegesség és a sárospataki református egyháznak örvendetes dolog, hogy a másik két kitüntetett ifjú is református volt: Hory Endre, aki másfél évvel ezelőtt részt vett az egyházi tanszékre hirdetett pályázaton, illetve Hegyemegi Kiss Pál, aki a nemrég elhunyt tiszántúli püspök, Hegyemegi Kiss Áron fia volt. A felavatás a szokott ceremóniák közt folyt le: Kolosváry Sándor jogi kari dékán felolvasta a felavatás előzményét, ahol a 3 kitűnő ifjú közt Buza Lászlót emelte ki, tekintettel arra, hogy ő minden tárgyból kitűnő, *summa cum laude* vizsgázott. Szokáshoz híven a jelöltek részleteket olvastak fel az értekezésükből: Hory Endre Svájc szövetségi alkotmányáról, Buza László a női kriminalitásról, Kiss Pál pedig a főrendiházi tagság jogalapjáról értekezett.⁵⁴ Buza László és Kiss Pál végig versenytársakként álltak szemben egymással, az illetékesek a szubjektív tényezők, azaz a szülők érdemei alapján sem tudtak dönteni, így együttesen lettek felterjesztve, majd végül a közös avatásuk ke-

⁴⁶ BP. KÖZLÖNY, XL. évf., 1906. december 20. 294. sz. 1.; HIV. KÖZLÖNY, XV. évf., 1907. január 1. 1. sz. 1.; BP. HÍRLAP, XXVI. évf., 1906. december 21. 350. sz. 9.

⁴⁷ KMÁL KFJTR. 44. doboz, 1456–1906/7.

⁴⁸ BP. HÍRLAP, XXVII. évf., 1907. február 22. 46. sz. 11.; Uo. XXVII. évf., 1907. március 5., 55. sz. 8.

⁴⁹ KMÁL KFJTR. 44. doboz, 1344–1906/07.

⁵⁰ BP. HÍRLAP, XXVII. évf., 1907. március 5. 55. sz. 8.

⁵¹ KMÁL KFJTR. 44. doboz. szám nélkül. Az elmekortani, gyógyszer-tani, vegytani, állattani, épületek, az anatómia, a botanikus kert, a könyvtár, a vásárolandó telkek voltak a március 4-i programban, majd március 5-én délelőtt az Erdélyi Múzeum Egylet gyűjteményét, majd a római katolikus, az evangélikus, az unitárius főgimnáziumokat, a Kalazantiumot, a Farkas utcai templomot, a takarítók házát, az evangélikus teológiát, az egyetemi kört, a Mensa Akadémiát; délután az állami felső leányiskolát, a süketnémák és a vakok intézetét, végül a tanítóképzőt látogatta meg.

⁵² 1908. október 13-án kelt 123.203. számú közoktatásügyi miniszteri határozat. BP. KÖZLÖNY, XLII. évf., 1908. november 29. 275. sz. 3.; HIV. KÖZLÖNY, XVI. évf., 1908. december 1. 23. sz. 373.; BP. HÍRLAP, XXX. évf., 1910. május 1. 103. sz. 9.

⁵³ 1908-ban a sárospataki református líceumban a tanári kar a közjog-politikai tanszékre vonatkozóan alternatív ajánlatot tett, hiszen Buza László, akit a tanári kar meg akart szerezni, nem mutathatta be doktori okleveleit, mert a kolozsvári egyetem *sub auspiciis Regis* avatásra terjesztette fel. Az igazgatótanács a jelöltet megválaszthatónak tartotta, miután mind a jogtudományi és az államtudományi szigorlatait letette és kizárólag a felavatására vártak. Erre tekintettel Buzát első helyen ajánlották a közjog-politikai tanszékre. Az egyházkerületi közgyűlés közfelkiáltással egyhangúan Buza Lászlót választotta meg rendkívüli tanárrá. SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK, IV. évf., 1908. szeptember 27. 39. sz. 422.

⁵⁴ KMÁL KFJTR. 52. doboz, 1583–1908/9.

rült engedélyezésre. Szintén különlegesség a protestáns vallásuk, mert III. Ferdinánd és Mária Terézia rendeletei alapján, amelyek a nagyszombati egyetem doktoravatásait szabályozták, a protestánsokat eredetileg nem lehetett doktorokká fogadni, csak *licenciátusokká* (a „katolikus hitvallás” és eskü ürügye okán), azonban később II. József elrendelte, hogy az egyetemi *gradusokat* valláskülönbség nélkül mégis bárki elnyerheti. Mindezek ellenére a protestáns hallgatók kitüntetése mégsem volt gyakori.⁵⁵

A tizenharmadik avatott Bartha József jogtudományi doktorjelölt volt, minderről 1910. április 16-án 48.852. számú leiratával döntött az uralkodó.⁵⁶ Az 1910. május 24-i avatáson Zichy János közoktatási miniszter jelent meg.⁵⁷ A jelölt már ekkor komoly szakmai háttérrel rendelkezett, hiszen Szatmáron ügyvédjelölt és az Északkeleti Újság szerkesztője volt.⁵⁸ A dékán Óváry Kelemen a jelentésében ismertette, hogy Abrudbányai Ede és Bartha József folyamodott *sub auspiciis* avatásért, azonban a szabályzat alapján a gyűrűt csak egy kaphatta meg.⁵⁹ A jelölt doktori értekezése a büntetési típusokról szólt, amelyet a hagyományoknak megfelelően röviden bemutatott.⁶⁰ Délután a New York Szállóban volt a bankett, ahol Ferenc József unitárius püspök a főlvatott szüleiről és még élő anyjáról emlékezett meg. A miniszter beszédében kiemelte, hogy szerette a kultúrát különválasztani a politikától, ezért délután megszemlélte az egyetemi épületeket, Mátyás király szülőházát, majd a ferencrendiek kolostorát, végül a múzeumi és egyetemi régiségtárat. Ezt követően az egyetemi könyvtárba hajtatott, onnan az állattani intézetbe ment,⁶¹ az este folyamán Udránszky László rektor nál vacsorázott, végül a színházba is ellátogatott.⁶²

A következő Gyulai Tibor államtudományi doktor jelölt volt, akinek az avatásáról az 1911. március 19-én kelt elhatározással döntöttek.⁶³ Minderre 1911. szeptember 28-án került sor, ahol a rektor kiemelte, hogy Gyulay kolozsvári származású, ezen okból az avatás nem csak az egyetemnek, hanem a városnak is érdemes ünnep volt. A jelölt diplomamunkája A külkereskedelmi mérleg elmélete statisztikai megvilágításban címmel készült, amelyet ő is bemutatott.⁶⁴

A tizenötödik jogi kari jelölt, Gajzágó László államtudományi doktornak a jogtudományok doktorává való *sub auspiciis Regis* avatását 1912. január 19-én rendelték el.⁶⁵ Az ün-

⁵⁵ SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK, V. évf., 1909, 5. sz. 48–49.

⁵⁶ BP. KÖZLÖNY, XLIV. évf., 1910. április 30. 99. sz. 1.; Hiv. KÖZLÖNY, XVIII. évf., 1910. május 15. 10. sz. 130.

⁵⁷ KMÁL KFJTR. 56. doboz, 2047–1909/10.

⁵⁸ Továbbá a megjelentek között volt: gr. Eszterházy Kálmán főispán, Szvacsina Géza udvari tanácsos, Fekete-Nagy Béla polgármester-helyettes, Fekete Gábor táblai elnök és a főbb egyházi képviselők. BP. HÍRLAP, XXX. évf., 1910. május 25. 123. sz. 10.

⁵⁹ „Én dr. Óvári Kelemen, a császári és apostoli felsége nevét viselő egyetemnek nyilvános rendes tanára és a jog- és államtudományi karnak ez idei dékánja Ó cs. és apostoli királyi Felségétől, legkegyesebb urunktól és királyunktól tisztembe kötött hatalammal fogva Önt Bartha József úr, tudománya jutalmául a jogtudományok doktorává avatom s fölrüházom mindazokkal a jogokkal és kiváltságokkal, melyek a Felség kegyelméből és a törvény erejénél fogva a doktorokat megilletik. Önnek már most kötelezettsége leszen: tudományos törekvésével kiérdemelt állásának tekintélyét megővni, nem különben szaktudományának és e királyi tudományegyetemnek, melynek doktorai sorába Önt ezennel beiktatjuk, gyarapodását és virágzását s ezzel hazánk javát hathatósan elmozdítani.” KMÁL KFJTR. 56. doboz, 2047–1909/10.

⁶⁰ EGYETEMI LAPOK, XXII: évf., Budapest, 1910. július 3. 10. sz. 2-5.

⁶¹ KMÁL KFJTR. 56. doboz, 2047–1909/10.

⁶² BP. HÍRLAP, XXX. évf., 1910. május 25. 123. sz. 11.

⁶³ BP. KÖZLÖNY, XLV. évf., 1911. április 16. 89. sz. 2.; Hiv. KÖZLÖNY, XIX. évf., 1911. május 1. 9. sz. 184.; BP. HÍRLAP, XXXI. évf., 1911. szeptember 28. 230. sz. 7.

⁶⁴ KMÁL KFJTR. 58. doboz, 130–1911/12.

⁶⁵ BP. KÖZLÖNY, XLVI. évf., 1912. február 14. 35. sz. 1.; Hiv. KÖZLÖNY, XX. évf., 1912. február 15. 4. sz. 57.; BP. HÍRLAP, XXXII. évf., 1912. február 15. 39. sz. 8.

nepségen 1912. május 2-án a királyt Balogh Jenő államtitkár képviselte,⁶⁶ ahol Gajzágó László bemutatta A korlátolt felelősségre alakult társaság című értekezését.⁶⁷ Az egyetemi tanács délben ebédet adott az államtitkár és Gajzágó László tiszteletére, amelyre az új doktor atyja, Gajzágó Béla debreceni királyi ítélőtáblái tanácselnök is hivatalos volt.⁶⁸

Az időben következő jelöltek egyike Moór Gyula volt, aki 1921 és 1928 között a Szege-di Ferenc József Tudományegyetemen a Jogfilozófia Tanszék vezetője, és az 1924/25. tanévben a kar dékánja lett. 1913. március 15-én engedélyezte az uralkodó ezúttal két kolozsvári jelölt doktoravatását.⁶⁹ A tudományegyetem aulájában 1913. május 2-án zajlott Moór Gyula és orvos társa kitüntetett doktorné fogadása, ahol Moór A helyes jog című értekezését összegezte.⁷⁰ Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter⁷¹ a korábbi elődeihez hasonlóan a város főbb közoktatási intézményeit is végig látogatta.⁷²

1915. szeptember hó 24-én engedélyezték a tizenhetedik jogász hallgató kitüntetését Judik József személyében, akit államtudományi doktorné fogadtak.⁷³ Tekintettel az ország helyzetére a korábbiaktól teljesen eltérő beszéd hangzott el az avatáson az államtitkártól: „Ezekben a dicsőséges, de a tudományos munkára kedvezőtlen napokban jóleső változat, hogy érdeklődésünket a háború zajos színteréről megint a tudományok művelésének békés hajlékai felé irányíthatjuk. E miatt örömrünk most talán élénkebb is lehet, mint máskor volna: mert ez az ünnep is cáfolata ellenfeleink ama valótlan és fennhéjázó kijelentésének, hogy háborúnk a kulturálatlanság és a barbárság föllázadása a kultúra és civilizáció ellen.”⁷⁴

Bár már kívül esik a választott korszakhatáron, befejezésként kitérek a kolozsvári tudományegyetem utolsó, 1917. évi *sub auspiciis* avatására, amikor Zehery Lajos budapesti büntető törvényosztályi jegyzőt és *Olasz Lajost* fogadták a jogtudományok doktorává.⁷⁵ E hallgatók is nyilatkoztak a korábbi tanulmányi teljesítményeikről, amely szerint Zehery Lajos igazolta, hogy a nyolc osztályos és gimnáziumi érettségije egyaránt jeles volt, valamint a három alapvizsgálata és a jogtudományi doktorihoz⁷⁶ szükséges három szigorlata is egyhangú kitüntetéssel lett jeles; továbbá a vád alá helyezésről szóló disszertációja nyomtatásban is megjelent. Olasz Lajos a gimnázium első osztályát Nagykörösön a református főgimnáziumban, majd a következő időszakot és az érettségét a szegedi Magyar Királyi Főgimnáziumban teljesítette végig jeles eredménnyel. Egyetemi tanulmányai során az alapvizsgáit egyhangúan, a három jogtudományi és az államtudományi szigorlatai közül kettőt szintén egyhangúan, ket-

⁶⁶ BP. HÍRLAP, XXXII. évf., 1912. április 30. 103. sz. 12.

⁶⁷ KMÁL KFJTR. 59. doboz, 1619–1911/12.

⁶⁸ BP. HÍRLAP, XXII. évf., 1912. május 3. 105. sz. 10-11.

⁶⁹ KMÁL KFJTR. 61. doboz, 1489–1912/13.

⁷⁰ Ifj. Moór Gyula a brassói evangélikus magyar egyházmegye főesperesének a fiaként 1888-ban született. A brassói evangélikus szász gimnáziumban és a főreáliskolában végezte középiskolai tanulmányait, utóbbi helyen érettségizet, minden esetben jeles eredményt szerzett. 1907-ben a latin versenyen II. helyezést ért el. Az egyetemen a két alapvizsgáját és mindhárom szigorlatát egyhangúan kitűnően teljesítette, és kétszer nyert díjat pályamunkával még egyetemi hallgató korában. KMÁL KFJTR. 64. doboz, 1439–1912/13.

⁷¹ KMÁL KFJTR. 64. doboz, 1693–1912/13. (A jegyzőkönyv napilapból kivágott betoldásokkal van ellátva.); BP. HÍRLAP, XXXIII. évf., 1913. április 30. 102. sz. 9.

⁷² KERESZTÉNY MAGVETŐ, XLIII. évf., 1913. 195–196.

⁷³ BP. KÖZLÖNY, XLIX. évf., 1915. október 29. 251. sz. 1.; HÍV. KÖZLÖNY, XIII. évf., 1915. november 1. 25. sz. 438.; BP. HÍRLAP, XXXV. évf., 1915. november 28. 326. sz. 9.

⁷⁴ BP. HÍRLAP, XXXV. évf., 1915. november 25. 328. sz. 10.

⁷⁵ AZ EST, VII. évf., 1917. május 13. 123. sz. 11.

⁷⁶ 1875-ben adták ki a doktori szigorlatokra vonatkozó szabályozást, és ott három szigorlat teljesítését tették kötelezővé a jogtudományi doktorátushoz. Valamint jelen doktorátus megszerzéséhez előírták az államtudományi államtudományi letételét is. LADÁNYI, 2007. 11.

tőt szótöbbséggel kitűnővel tett le. Szemináriumokon nagy aktivitást mutatott, ahol is tanulmányokat írt; a disszertációját jogfilozófiából írta a jogszabály célját véve vizsgálat alá.⁷⁷ Különlegesség, hogy az ünnepélyen a királyt ismét gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatási miniszter képviselte.⁷⁸

Összegzés

Zárásként elmondható, hogy valamennyi avatás ugyanazon rend szerint zajlott, azonban a részletes adatok az avatott tudományos életpályájának az áttekintésére is lehetőséget nyújtanak. Nem mindegyik személyből vált kiemelkedő egyetemi tanár, így a gyakorlati szakmában elhelyezkedettekről is, bár nem teljes életrajzzal, de megemlékezhattünk. Éppen ezért a kutatás erősségét nemcsak az eljárási rend feltérképezése jelenti, hanem az egyes személyek életrajzi adatainak felkutatása, köztük például Kolosváry Bálinté.

A rendkívül ünnepélyesen zajló szertartás a hallgató és az egyetem számára egyaránt fontos esemény volt. Hiszen nemcsak az avatandó személy tanulmányi kiemelkedőségét, hanem az adott intézmény oktatóinak a munkáját is dicsérte. Az avatáson a közjogi méltóságokon vagy azok képviselőin túl a megye főtisztviselői és az egyházak képviselői is jelen voltak, hiszen ez nem csak az egyetem, hanem a vármegye ünnepe is volt. Mindezt a hallgatók jelentős számú részvétele is bizonyította, ugyanis, ha agitációs célokkal is, de egy ilyen jelentős eseményen a kar szinte valamennyi hallgatója megjelent, amelyet a napilapok nagy örömmel emeltek ki.

ILDIKÓ ÁMÁN

Doctors of Law Receiving the Title of Sub Suspiciis Regis at the University of Ferenc József in Kolozsvár between 1896 and 1915

(Summary)

Between the years of 1896 and 1919 there have been 28 people that received the title of sub auspiciis Regis at the University of Ferenc József in Kolozsvár among these 19 were law students. This number accurately represents the dominance of the Faculty of law at the University since more than two thirds of the recipients were students of law.

The ceremony was an extraordinary event for both the students and the University since not only the recipients academic achievements were on display but their instructors' tireless work. The ceremony was attended by heads of state and churches. A common theme in these events was that the king or his representative was present during the ceremony. To receive this title a candidate had to meet strict requirements, only the morally impeccable were considered who received the best marks throughout middle school and university and their doctoral studies. In case of a tie between more candidates the one whose father did more for the country was favoured this was open for interpolation.

In my study I present the life of the sub auspiciis Regis recipients, with special attention to those who later became faculty members of the University.

⁷⁷ KMÁL KFJTR. 72. doboz, 200–1915/16.

⁷⁸ AZ EST VIII. évf., 1917. október 3. 245. sz. 6.